

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	
Pe un an	50 Lei
Pe jumătate de an	25 "
Pe un pătrar de an	12 1/2 "
Un număr	1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției „Foaia Diecezană” iar banii de prenumără-tune și inserțiuni administrației „Tipog-rafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Nr. 2689 B. ex. 1922.

Notă oficială.

Consistorul diecezan are la dispoziție două burse de câte 12.000 lei anual una, pentru studenții dela facultățile din străinătate, se înțelege facultăți teologice;

4 burse de câte 3600 lei anual una, pentru studenții dela facultățile teologice din București și Cernăuți și

30 burse de câte 2400 lei anual una, pentru elevii dela seminariul nostru teologic.

Deci prin această notă oficială se publică concurs pentru obținerea acestor burse, cu termen până la **10 August a. c. st. v.**

Onoratele oficii parohiale se îndatorează ca să atragă luarea aminte a tinerilor cari voesc să obțină aceste burse, ca până la 10 August 1922 st. v. să-și înainteze prin oficiile protopresbiterale Consistoriului diecezan rugările lor ajustate cu documentele doveditoare ale studiului pregătit, cu estrasul de botez și atestatul de moralitate dela oficiul parohial vidimat și de oficiul protopresbiteral și atestat medical.

La obținerea bursei pentru studiile în institutul nostru teologic se recere cvalificația prescrisă în scopul primirii în institutul nostru teologic; pentru cele 4 burse la facultățile teologice din București și Cernăuți se recere și atestatul de maturitate dela liceu, iar pentru obținerea celor două burse se recere pe lângă atestat de maturitate și absolutoriul teologic. Aceste burse se pot acorda nu numai candidaților de preoție, ci și preoților hirotoniți mai tineri, cari ar dori să-și completeze studiile în străinătate, în care caz vor avea să producă și atestatul de serviciu dela oficiul protopresbiteral.

Caransebeș în 15/28 Iulie 1922.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Traian Badescu.

Nr. 2194 E. ex 1922.

Cătră

Onorata Preoțime din dieceza ort. română a Caransebeșului.

Atragem din nou luarea aminte, că la orice pertractare, ce se va ținea în urma **reformei agrare** fie la fața locului, fie la judecătoria, înaintea oricărei comisiuni în privința **pământurilor bisericesti, școlare și fundamentale** preoții respective protopresbiterii sunt datori să ia parte reprezentând interesele noastre, iar întrucât s'ar aduce vre-o hotărîre jignitoare au imediat să însinue **apelată**, motivându-o în scris. Totodată vor griji ca la pertractarea apelatei la forul mai înalt interesele bisericii să fie reprezentate și prin un expert în cele juridice.

Caransebeș în 29 Iuliu 1922.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

CONCURSE.

Nr. 2482 Șc. ex 1922.

Pentru conferirea a două burse de câte 1957 Lei (unamie nouă sute cincizecișapte Lei) din „Fundatiunea Dimitrie Brumariu” se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”.

Doritorii de a obține aceste burse în sensul literelor fundamentale au să dovedească cu documente originale:

1. că sunt Români de religiunea gr. orientală, înrudiți cu fundatorul, respective că sunt din comuna Armeniș, sau din cercul Teregova;
2. că sunt lipsiți de mijloace și în fine au să producă;
3. atestat școlar despre purtarea morală și progresul din anul școlar expirat.

Se obsearvă, că la acordarea acestor burse vor fi considerate în prima linie rudeniile din partea tatălui și a mamei fundatorului, în lipsa astorfel de îndreptățiți cei din comuna Armeniș și numai în lipsa și a astorfel de petenți cei din cercul Teregovei.

Preferință vor fi elevii institutului pedagogic diecezan din loc.

Petițiile întrate după termen sau neadjustate cu documentele necesare, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922. 1—3

Filaret Musta m. p.
Arhiereu, vicariu episcopesc.

Primii gramatici români bănățeni.

(Continuare la Nr. 28)

Secretarul anonim (1701—1702) al Mitropoliei din Bălgrad.

I.

1. Din documentele cunoscute până azi, numai atâta știm cu toată certitudinea, că mitropolitul Atanasie I. Anghel, avea la începutul anului 1701 un *secretar* „calvinian“, octroiât lui, pe lângă tot protestul clerului, de optimații calvinilor.

Cu acest bărbat mai voiau eterodoxii, acum binisor apucați spre declin, să influențeze vederile și sufletul mitropolitului, să zădărnicească confirmarea unirii la curtea din Viena și să spioneze tot pașul nesigur al mitropolitului, pe tot intervalul petrecerilor sale acolo, dreptce îl trimiseră la Viena deodată cu Atanasie, când cu prilejul călătoriei acestuia, pentru dobândirea ecdozisului său¹⁾.

Cine a fost acest secretar, care îi este numele, fost-a bisericaș ori laic, român ori străin, ce ispravă a făcut în împărăteasca urbă și ce scrisori va fi scris mandatarilor săi din Ardeal, — deoarece aceasta i-s'a impus să o facă, dar clandestin²⁾ — din lipsa totală de date nu putem divina.

Împrejurarea că monumentele cari le avem, îi zic, că e bărbat „calvinian“ Lomo, calvinianus.... quidam Lomo calvinianus³⁾, ne face să credem, că anonimul din vorbă e Român. Dacă ar fi străin și de religia reformată, s'ar fi uzat de termenul, *calvinus*.

Deci la nici un caz nu putem admite, că *secretarul* lui Atanasie, e nobil *ungur calvin Vas*; pentrucă pe acesta îl numește documentul „calvinist“ va să zică, pe limba noastră, calvin (nu calvinist și calvinizat) de obârșie și un reformat. Apoi Vas e „domn“ și merge la Beciu în toamna 1698, pecând secretarul anonim ostenește acolo la începutul anului 1701 și e „bărbatul“, (Lomo⁴⁾) deci în condiție de plebeu.

^{1—4)} Nilles Gymbollae, Ocniponte 1885 v. I pg. 258, 272, 219 (și 319 nota 2).

2. Unii⁵⁾ cugetau, că acest *secretar* anonim e laicul *Stefan Răcz* de Kisfalud, român-sârb interconfesional, (în luptă era unit, ortodox, catolic și calvin) episcopul bisericii din Bălgrad, provizor bunurilor erariale ale județului Alba și ordorbirăul orașului Bălgrad.

3. Alții iarăș țineau, că românul ortodox, laicul *Gavrilă Nagyszeghy* junior de Doblyon, exactor de impozite fiscale, mai apoi dușman de moarte al unirii și alui Atanasie, ar fi fost *secretarul* lui Atanasie, de vremece se știe, că Nagyszeghy a fost în o vreme aplicat în slujba lui Atanasie, pe cum fusese aplicat și la Teofil antecesorul lui Atanasie⁶⁾.

II.

4. Îndată la o lună după înfronarea sa, Arhiepiscopul Atanasie trimite din Bălgrad cu datul de 20 Iulie 1701 o epistoală lui Demetriu Popa Paulin arhipresbiter în Ráczváros în Oradea-mare. Cel care inmanuează epistoala se chiamă *Ioan* și e *logoteta*, secretarul mitropolitului⁷⁾.

Secretarul Ioan era încredințat, să comunice Oradanilor unele ce nu erau cuprinse în răvașul ce-l adusese.

5. Menționatul Nagyszeghy, în toamna 1701, se află în temnița din Sibiu; deacolo în un prolix memorandum, datat din 5 Noemvrie, către judecătorul regal Ioan Sachs, pentru apărarea ortodoxiei, la punct 7 face mențiune de un „făimos *Popa Ianoș*“ pe care mitropolitul Atanasie l-a trimis undeva, dar Nagyszeghy nu știe că unde⁸⁾.

6. Moșia Mirișeni, din județul Argeș, dăruită în 1698 mitropoliei din Bălgrad, de către voda Constantin Brâncoveanu, Atanasie nu o perdu îndată cu trecerea sa la catolicism.

În 1702 Atanasie scrie exarhiereului grec Teofil din Muntenia, carele îi administra moșia. Corespondența între Atanasie și Teofil, o mijlocă un anumit „*popa Ioan*“⁹⁾.

7. Acest *popa Ioan* (din punct 6) trebuie, că e unul și acelaș cuvios obraz, cu făimosul *Popa Ianoș*, pe carele Nagyszeghy îl știă dus în un loc necunoscut (vezi aici punct 5) și unul și acelaș cu *logoteta Ioan*, carele voiajă pe la Oradea mare, înmanuând răvașe (punct 4).

⁵⁾ Bunea în „Cestiuni“ v. II. Blaj 1894 p. 379. Boros în „foaia oficială a diecezei Logojului“ Nr. 4 ex 1915 (II) pg. 32 cu nota 1.

⁶⁾ Nilles 40. *Barfiu* Istoria Transilvaniei, Sibiu 1889 v. I pg. 220—1. Dr. Silviu Dragomir, Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal, Sibiu 1920 v. I pg. 42—3.

⁷⁾ Nilles ibid 387—8.

⁸⁾ Dragomir o. c. pg. 8 la anexa. — Nilles o. c. 264.

⁹⁾ Rev. „Biserica ortodoxă română“ București anul V pg. 108-9.

8. Acești trei Ioani, însă nu sunt identici cu contimporanul lor *semionim Pater Ianos*. Acesta nu a concomitat pe Atanasie la Viena la procesul informativ și nici nu a fost trimis undeva de el, ci a stat constant în Bălgrad, unde a purtat bună îngrijire de casa lui Atanasie și scriindu-i tot mereu la Viena despre cele ce se petrec în Ardeal.

III.

9. *Pater Ianos* nu poate fi confundat cu nici unul din cei trei Ioani, descriși în capitolul I. punct 1.

Pater Ianos, alias *Calaioni* (om frumos, Ioan frumosul pe grece) era mirean, grec, ori macedo-român de obârșie. Locuise mai înainte în Sibiu.

Dacă despre cei trei Ioani nu avem nici o informație mai amănunțată, în schimb despre al patrulea Ioan, despre *Pater Ianos* hronica ni-a trimis unele date.

Pe timpul unirii lui Atanasie *Pater Ianos* era deja om bătrân, (1698—1702) deoarece bătrân se spune a fi fost și în anul 1672, când compania neguțătorilor greci din Sibiu îl alege de „birăul” sau (prezident, judecător¹⁰).

Deși a fost bătrân încă în 1672, totuși nici peste 8 ani după aceea nu a fost slăbit la minte și la trup, căci în cazul acesta nu-l însărcina în 1680 mitropolitul Sava II Brancovici, cu apărarea sa în celebrul proces cu statul și cu clerul stricat și vindut calvinizmului dominant și corupător de suflete¹¹).

Cum toți marii neguțători greci din vremele acelea, așa și confidentul lui Atanasie *Pater Ianos*, era mare bogătan și proprietar peste întinse pământuri în Muntenia¹²). *Voda Constantin II Brâncoveanu* nu-și ținea de sub demnitatea sa a-l numi „prietin”, pe bogătanul din vorbă¹³).

Pater Ianos dacă a fost mirean a fost și familist. O fată a sa s-a măritat după *Nicolae Teodor Dindor*, de origine bulgar și comerciant tot așa de avut ca socrul său. Paralel cu neguțătoria, *Dindor* făcea la Brașov și pe agentul și diplomatul iscusit a lui *Brâncoveanu* și în aceiași vreme și pe spionul catolicilor din Transilvania, și pe al împăratului *Leopold I* din Viena¹⁴).

Iezuiții cu frângerea sigilului sacramental se foloseau de cele ce le spunea *Dindor* în taina spovedaniei¹⁵).

Ci trepădușii de teapa lui *Dindor*, ortodoxi la arătare și catolici *in suflet*¹⁶) mințau pe iezuiți în secret, cum mințau pe *Voda* în public.

Pe timpul petrecerii lui *Atanasie* la Viena grija economiei sale din Bălgrad o purta prietenul său, moșul *Pater Ianos*¹⁷).

De repetate ori s-a scris pe larg de cele ce se întâmplă acasă¹⁸). O parte din corespondența asta, cea care intenționează a abate pe mitropolit dela unire, ni s'a păstrat¹⁹).

Pentru buna înțelegere.

Reflexii la articolul domnului *Pavel Jumanca*

„Preoții și învățătorii”.

Onorată Redacțiune!

Cu ardoare și cu mâna tremurândă mă prind să scriu, să întind și eu mână frățească celui ce întâiul a aruncat sămânța concordiei și înfrățirii între noi cei 2 factori principali de pre sate, împreună slujitorii ai Bisericii și școlii. Cunoșc viața aceasta de 50 de ani, de când am eșit din teologie, și tot așa o cunosc ca o hărăială, o mușcare reciprocă, învățătorul invidia pre preot pentru colacii dela praznice, și preotul pre învățător pentru ouăle de recreație și pentru mieii căpătați dela bogați pentru eliberarea copiilor pe anul întreg dela școală. Așa mergeau frecările acestea treptat până degenerau în ură personală și dușmanie, acțiunea provocând reacțiune. Am dat peste grupări de învățători, cari nu aveau altă discuție decât de popa meu și de I. și iară am văzut preot, care a pretins dela învățătorul sau umil și mai multă umilință.

Nu pot să înșir mai multe, că nu poate încădra foaia asta toate obiecțiunile ce i vor veni dela mai mulți, cari vor reflecta la apelul dlui *Jumanca*. Că deșt că ce s'a petrecut și ce se petrece în genere între noi, care mâncăm și ne îndulcim la o masă, cum zice psalmistul, nu e bine și nu e frumos.

Am citit cam demult într-o foaie unguerească un apel de asemenea natură ca acesta al dlui *Jumanca* către preoții și învățătorii calvini, cari încă satul de atâtea certe, au încercat o împăciuire frățească, durabilă. Mă tem însă și rezonez așa ca vulturea, carea văzând multe urme intrate la leul prefăcut a fi mort, a zis: „văd multe urme intrate dar neșite, și eu zeu nu mă bag la el”, și precum ceteam într-o vreme prin gazete că în cutare și cutare sat s'au format reuniuni de abținerea dela alcool pre un an, și pre viața întreagă fără însă a ceti și despre rezultații ca cătă sfințenie s'au și ținut aceste voturi.

Așa dubitez și despre rezultatul acestui apel. Nu vreau să descurajez întreprinderea, mă tem însă că va

¹⁰) *Nilles* o. c. 267.

¹¹) *Nilles* o. c. 181 267.

¹²) *Lupaș* I. c. 111.

¹³) *Alex. Lăpădatu*, *Pater Ianos* în „Prinos lui D. A. Sturza” București 1903 pg. 301 și următ. *Lupaș* I. c. 141. *Dragoș* I. c. 30. *Iorga* Ist. bis. o. c. II 32, *idem* Ist. lit. Ardeal. sec. XVIII, București 1901 v. II pg. 61 nota 7.

¹⁴) În biblioteca Academ. rom. București la Nr. LVIII—1896.

¹⁰) *N. Iorga*, *Scrisori și inscripții ardeleni și maramureșene* București 1908, v. I pg. VII; *idem* *Istoria bisericii românești*, Vălenii de munte 1909 v. II 32.

¹¹) *Vas. Mangra* *Mitrop. Sava II Brancovici*, Arad 1906 pg. 99.

¹²) *N. Iorga* *Ist. bis. o. c. 32 idem* *Sate și preoți în Ardeal* București 1902. pg. 76.

¹³) *N. Iorga* *Cărți domnești*, București 1903 I. pg. 126, 129 și 138. *Dr. Ioan Lupaș* *Istoria bisericească a Românilor Ardeleni*, Sibiu, 1918 pg. 118.

¹⁴) *Iorga* *Ist. d. c. II: 3, 25 și 32 idem* *Șat. o. c. 178. Nilles* o. c. 181, 193, 267, 340 și 1012.

da greș, pentru că aceasta se izbește în morală și „Quid valent leges, sine moribus?”.

Ne trebuie, egalitate în cultura minții și noblețea inimii. Nici o căsătorie nu o duce la mal, dacă caracterele diferesc, așa nici dragoste între preot și învățător nu va fi perfectă fără noblețea de inimă, fără cultură. Nu mai avem cauză de invidie, căci mijloacele de traiu sunt cam nivelate și scăderi sufletești și intelectuale se pot aplana între cei certați de a treia persoană sau în conferințele mixte, ce ar fi a se crea pe viitor.

Răul acesta are rădăcini mai adânci, și eu ca preot voesc să iau pe învățător la țintă. Sunt cazuri că respectivul, voind a se jira de nu mai puțin cult decât preotul, izbește în disciplină criticând predica preotului, mai alte scăderi mărunte, continuă apoi cu știința lui înaintea celui nechemat până trece dincolo de teoriile lui Archimedes și până ajunge să nege însași existența lui Dumnezeu.

Și izbesc în învățători pentru curentul ce s'a arătat de când cu cererea trecerii la stat, punând odiosul de cant ca primul gravamen la cererea lor, așa că în adunarea din Timișoara au depus jurământ că nu vor mai cânta, și atare învățător care s'ar declara poporului la alegerea sa că primește condiția a cânta, să nu mai fie admis în adunarea învățătorească. Dar o știe asta fiecare învățător că poporul privește cântarea nu ca o parte întregitoare a învățaturii ci ca un ce cardinal. Uită respectivii că cântarea în biserică e ceva sublim, căci se premărește Dumnezeu prin cântările ce se aduc și fiecare nu numai învățător ci și singuraticii credincioși, ar trebui să-și țină de mândrie, că pot să preamărească pe Dumnezeu cu cântările lor în sf. biserică. Cântarea bisericăască nobilizează inima și sufletul omului și-l înalță, ridicându-l pe om în sfere înalte, făcându-se părtaș corului îngeresc, care pururea laudă și preamărește pe Dumnezeu. Deci nu abținere dela cântare, ci o mai intensivă activitate cantorală ar trebui să se aibă în vedere. Și ce poate fi mai frumos, mai sublim, decât să vezi pe învățător în mijlocul copilașilor cântând în sf. biserică!

Și oare s'ar putea uita indiferent un învățător serios și conștient, că în locul lui de onoare de odinioară, acumă cântă altă persoană de rând? Ce se întâmplă cu vaza, cu nimbul religiozității? Nici de cum nu mă voi împăca cu un învățător cu atari vederi, pentru că poporul vede în învățător o autoritate și pentru că deși cu excepțiuni sunt și între învățători ca și între noi unele uscături, dar e totuși e privit de ceva mai mult de cât un simplu cărturar fără manieră și fără o cultură socială mai deosebită. Unde vreau să ducă astfel de învățători poporul, ei singuri nu știu. Și dânsii perorează că biserică ni-a susținut limba și legea, și dânsii intronează ireligiozitatea din reputeri. Introneze ceaslovul și psaltră, dacă voesc să se dea mereu uitării ceace în timpul din urmă a rezultat din războiu precum și ceace și până înainte de războiu ni-a adus cultura modernă cosmopolită, distrugătoare.

Gratulez deci dlui învățător Jumanca și-l invidiez pentru deia asta măreață, ce a trebuit să iasă chiar din șirul învățătorilor și nu din al preoților, cum trebuia să easă. Hai deci să încercăm, dar de va duce la un rezultat. Preasfinții lor să ne presideze pre lângă concursul și al dlor protopopi doritori de pace. Dixi. „Parva domus, magna quies” să fie! Să fie pentru noi adunarea ce e în perspectivă ca o casă mică cu plăceri mari.

Terova în 2 August n. 1922.

Iuliu Bumbescu
preot.

Lucruri bune.

Comuna noastră Brebul a pornit pe calea cea mai bună și va avea un viitor frumos mai ales, dacă se va zidi pe aici cale ferată, căci chiar acum se fac de experți măsurări pe teren, și dacă ne va ținea Dumnezeu conducătorii ce-i avem.

De vre-o 3 ani de zile ne-a fost rămas comuna fără preot și fără învățător, eră vai de noi, că se făcea slujbă la sânta biserică din când în când, de nu mai știam când e Duminecă ori sârbătoare, iar copiii ne creșteau pe drumuri ca buruienile salbatice. Sunt în comună copii pentru trei învățători și noi nu aveam nici unul. Vedeam cu ochii că stările aceștea nu erau bune și comuna în cele culturale mergea ca racul. Atunci ne-am deșteptat știind zicala: „ajută-te singur și-ți va ajuta și Dumnezeu”; am pornit la drum, am umblat în dreapta și în stânga să ne căpătăm păstor sufletesc, și părinte luminător copiilor noștri. Ne-a ajutat Dumnezeu de i-am nimerit pe amândoi, și i-am nimerit buni, de putem să le mulțămim. Acuma sunt de un an la noi și simțim că comuna a pornit pe calea progresului.

Avem preot pe Adrian Cioloca om tinăr și însuflețit pentru lucrurile bune, și avem învățător pe George Cătană, om mai bătrân dar cu inimă tineră și copiii, noștri să cunosc că au luminător și crescător adevărat. Am fost de mai multe ori la școală în decursul anului, școala era plină de copii, mai ales iarna și ce-am văzut acolo ni-a plăcut. Am fost și acum la examen, și ne-am convins de sporul ce s'a făcut într'un an de zile, căci copiii, ceteau, scriau și socoteau de își eră mai mare dragul, iar rugăciuni, istorioare morale și momente însemnate din viața lui Isus, răspundeau așa de frumos de să-i tot ascultă. Toți cei de față au fost mulțumiți pe deplin, iar Domnul protopop i-a lăudat pe copii. Fericiți sunt copiii cari au norocul de a umbla la școală, căci școala nu-i face numai mari, ci și cuminiți și temători de Dumnezeu. Și fericiți sunt și credincioșii cari ascultă pe păstorul lor sufletesc, că le va merge bine și în lumea aceasta și în cea viitoare.

Unde comuna e păstorită de oameni buni, unde e înțelegere între conducători și fruntașii comunei, multe lucruri bune se pot pune la cale, și comuna se va ridica.

Așa la îndemnul și stăruința harnicului nostru preot Adrian Cioloca, prin cuvântările și sfaturile sale frumoase ce ni-le spune la toată sârbătoarea, ne mișcă inimile, ne apropie de Dumnezeu, și ne face mai buni, ne deschide ochii minții noastre, ca să înțelegem de unde vine mântuirea noastră.

Ca dovadă că cele predicate află resunet în sufletele noastre, servesc faptele cele înșirate aici:

1. S'a pus la cale și s'a făcut o icoană foarte frumoasă: „Cina cea de taină” cu 1350 Lei, la care evlaviosul creștin Ioan Albu a dăruit singur 150 Lei, iar restul lucrătorii din Brebul, cari muncesc în uzinele de fer din Reșița.

2. S'au făcut 2 cruci mari și frumoase, ce n'au fost până aci, una în mijlocul comunei făcută și sfințită mai nainte, și alta în hotarul comunei la locul numit: „Valea calului”, pe locul unde să împreună sesiunea parohială cu livada școlii. Anticipația lucrului acestuia a pus-o vrednicul nostru preot.

Cu ocaziunea sfințirii acestei cruci, s'a colectat la fața locului, unde ieșisem cu lita, aproape suma întreagă ce s'a spusat, dupăce preotul prin cuvinte înțelepte și bine simțite le-a deschis inimile și le-a pregătit sufletele pentru jertfe.

3. Muncitorii din Brebul la uzinele de fer din Reșița au făcut pe-a lor cheltuială 3 pive (treascuri) mari cu scaun, cari la sărbători mari și la zile de bucurie națională, ne umple inimile de veselie și simțim și noi acum că suntem Români liberi în țara noastră. Unul dintre bravii noștri cântăreți de ștrană Teodor Borduz Cădariu, fiind în unele afaceri pe la București, ne-a adus de acolo câteva kilograme de praf pentru pive (200 Lei kilogramul, aici e dublu).

A doua zi de Rusale s'a făcut sfințirea acestei cruci și a tuturor lucrurilor făcute pentru biserică de credincioșii noștri, și la întoarcerea cu litia răsună văzduhul de buibuitul pivelor, iar cântările melodioase și puternice ieșite din piepturile celor 12 cântăreți de ștrană, se înălțau ca fumul de tămâie către cerul azuriu.

De pe o mică colină am privit îndărăt; eră o mare de oameni, de femei și de copii, aproape o mie de suflete, cari laudau pe Dumnezeu și îi cereau mila lui. Eră ceva frumos și înălțător.

4. S'a mai pus la cale și o altă colectă între credincioșii noștri, pentru pictarea întregului iconostas, care numai așa s'ar potrivea cu noile uși împărătești sfințite la Florii a. c. și făcute cu peste 3 mii de Lei, tot prin colectă publică, la îndemnul și stăruința iubitului nostru preot și despre care s'a scris tot în această prețuită foaie.

Iată dară câte lucruri bune se pot face, unde e râvnă și înțelegere, și unde sunt conducători înțelepți cari știu afla momentul și locul potrivit pentru de-a mișca inimile înțelenite.

Să ni-i țină Dumnezeu la mulți ani, ca să înflourească comuna Brebul, și bucuria noastră a tuturor deplină să fie.

Nicolae Pârnu
primar și episcop I.

Nicolae Iacob
episcop al II-lea.

Convocare.

Studentele și studenții bănățeni dela facultățile din țară și din străinătate, precum și teologii bănățeni, sunt rugați a lua parte la **Congresul Cercului Studenților Bănățeni**, ce va avea loc la **Oravița** în zilele de **24 și 25 August a. c.** Pentru a se putea face înlesuirea de călătorie cei cari se decid a lua parte la congres, sunt rugați a-și indica domiciliul lor exact înștiințând pe Dl **Mladin Mareș**, secretarul general al Cercului Studenților Bănățeni (București, Ministerul Finanțelor, Controlul Vămirilor) și odată cu aceasta vor înainta și mărcile postale convenite pentru trimiterea permiselor de călătorie.

PROGRAM:

Marti 22 August orele 9 dimineața. Deschiderea ședinței Comitetului, prezenți toți membrii Comitetului Central, președinții celor 3 secții și Grupărilor regionale. 2. Desbaterea proiectelor de statute. 3. Darea de seamă a Casierului și secretarului general. 4. Propuneri de noi membri onorifici.

Orele 3 d. a. 1. Desbaterea proiectelor de Regulament. 2. Relațiile cu organizațiile studențești existente și încadrarea Cercului în Uniunea Națională a Studenților Români.

Miercuri 23 August orele 9 dimineața. 1. Hotărâri în privința burselor. 2. Înființarea de noi biblioteci și ajutorarea caselor naționale. 3. Deliberări asupra raporturilor cu alte organizații culturale bănățene.

CONGRESUL.

Joi 24 August 9 ore dimineața: Serviciu divin cu sfințirea steagului donat de Domnul Virgil Popescu profesor în pensiuie.

Orele 10. 1. Cuvânt de deschidere. 2. Proclamația noului Președinte de onoare și a noilor membri onorifici. 3. Înaugurarea Secției Timișoara și Grupării regionale Logoj. 4. Declararea membrilor fondatori. 5. Raportul Comitetului și darea de seamă a casierului. 6. Dimisia Comitetului. (Până la constituirea noului comitet, fostul Comitet girează conducerea congresului cu toate lucrările, iar Comisia de control procedează la verificarea gestiunii trecute).

Orele 4—6 d. a. 1. Prezentarea proiectului de statute și votarea lui. (Cu aceasta ocazie Președintele va face expunere asupra felului cum trebuie să se înfățișeze Cercul în raport cu alte organizații studențești și care este situația Cercului față de Uniunea Națională a studenților din România). 2. Relațiile cercului cu alte organizații culturale bănățene.

Vineri 25 August, orele 9 dimineața. 1. Prezentarea proiectului de Regulament și aprobarea lui. 2. Votarea burselor și bibliotecilor. 3. Propuneri și interpelări folositoare pe viitor vieții Cercului. 4. Retragera Comitetului. (Acum Comisia de control ia conducerea congresului și închide ședința anunțându-o pentru d. a. la orele 3 1/2).

Orele 3 d. a. 1. Raportul Comisiei de control și verificarea gestiunii fostului comitet. 2. Alegerea noului președinte și a delegaților pe secțiuni. 3. Prezentarea noului Comitet și retragera Comisiei de control. 4. Cuvânt de încheiere cu „Pe-al nostru steag”.

Orele 9 seara: Concert și serată dansantă până la ziua.

Președinte:
ss. Vichente Ardelean.

Secretar general:
ss. Mladin Mareș.

Ș T I R I

Știre personală. Prea Sântia Sa Dl Episcop diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu, însoțit de Prea Sântia Sa Arhiercul Filaret Musta a călătorit Vineri în 29 Iulie v. la Băile Erculane.

Arhiercul Filaret Musta s'a reîntors deja, iar Prea Sântitul Episcop diecezan rămâne 2—3 săptămâni în Băi pentru căutarea sănătății Sale.

Principesa Elisabeta a sosit în țară împreună cu Augustul ei soț principele Gheorghe al Greciei. Se știe, că principesa a fost astă iarnă bolnavă greu și atunci s'au înălțat rugăciuni în toate bisericile din România pentru însănătoșarea ei. Acum întreagă țara se bucură de venirea principesei, care e deplin sănătoasă.

† **Conon** fostul Metropolit primat al României — numele întreg e Conon Arănescu Donici — a reposedat în etate de 90 ani și a fost înmormântat la mănăstirea Cernica. Pușini l-au însoțit la locașul de veci pe cel ce eră odată capul bisericii noastre. Odihnească în pace!

La mănăstirea Cozia se deschide la 1 Sept. o școală pentru cântăreții bisericești.

Pentru școală a dăruit bătrânul Anghel **Mirea** din Smârdan jud. Dolj mai multe case ale sale și o grădină mare de pomi. Dumnezeu să-l răsplătească aci și în cer!

Internat în Orșova. La 1 Septembrie se deschide în Orșova un internat pentru elevii cari se înscriu în școala superioară de comerț. Vor fi primiți pe anul școlar 1922/23 30 elevi și anume: 10 gratuit, 10 cu taxa de jumătate și 10 cu taxa întreagă.

Informații școlare. La Școala Superioară de Comerț din Hațeg (Județul Hunedoarei) a început a se face înscrierile pentru anul școlar viitor. În școală va funcționa și Internat, care în schimbul unei plăți modeste va da elevilor o întreținere sănătoasă și supraveghiere atentă. La cerere direcțiunea școlii dă informații mai anamunțite.

Sărbări culturale în Domașnea. La 18 Iulie comuna Domașnea a avut fericirea să asculte corul „Doina” din T.-Severin condus de cunoscutul și distinsul profesor I. St. Paulian, care a ținut și o cuvântare însuflețitoare. Concertul a avut un strălucit succes.

Pentru cei ce sufer de ochi. Inspectorul institutelor medico-pedagogice din Transilvania, Dl. Dr. **Crăiniceanu** (Cicloyanu) dă consultații suferinzilor de ochi începând din 12 August st. nou până la 8 Septembrie st. nou a. c. în Oravița-montană, casa Nr. 450 (lângă Maerul bisericii.)

Ungurii amenință. Maghiarii naționaliști și iredentiști sunt organizați în societatea numită „a Ungurilor care se trezesc”. În fruntea acesteia se află un fost ofițer numit Héjas, care a omorât până acum o mulțime de conaționali ai sei ce erau de altă părere fără să fie tras la răspundere și care acum se laudă că are o armată bine organizată între Dunăre și Tisa, gata oricând să navălească în țările vecine ca să elibereze pe Maghiarii „subjugați”. Se crede, că amiralul Horthy, guvernorul Ungariei, nu e străin de planurile lui Héjas.

Holera. În vechiul Regat nici un caz nou. S'au ivit două cazuri în comuna Cojocna jud. Cluj.

Comemorarea eroilor. Ministerul de instrucție a hotărât să comemoreze în școlile noastre pe eroii neamului. În legătură cu aceasta, s'a înaintat revizoratelor o circulară în care după ce arată însemnătatea acestui pios act, arată că în acest scop, Casa școalelor și Culturii Poporului dorește să întocmească pentru fiecare comună un tablou în care să înscrie numele eroilor morți pentru patrie în războiul 1916—18—19. Aceste tablouri vor fi așezate în fiecare sală de clasă, în biserică și la primărie. Toți diriginții școalelor sunt rugați ca împreună cu autoritățile comunale să înainteze în acest scop, până la 15 Septembrie cor. o listă a tuturor vitejilor din comunele lor, morți în război. În aceste liste se va arăta numele, gradul, arma și unitatea din care au făcut parte în momentul morții. De asemeni se va arăta și câte săli de clasă sau posturi de învățători au școalele din comună, pentru a se trimite exemplarele. Listele vor fi trimise Revizoratelor respective, care le vor trimite apoi Casei Școalelor.

— **Cel mai nou număr al revistei „Cosinzeana”** din Cluj publică un articol foarte interesant asupra târgului de fete de pe muntele „Găina”, cu fotografiile luate la fața locului, apoi o serie de ilustrații reprezentând ultimele evenimente interne și externe și un articol asupra vechiului continent *Atlantida*, care a disparut în valurile mării acu 13,000 de ani.

La partea literară se continuă admirabila povestire a d-lui Agârbiceanu: „Piciorul de lemn” și se dau bucăți în versuri și proză, semnate de: Zaharie Bârsan, Justin Ilieșiu, Teodor Mureșean, George M. Vlădescu, Ioan Berghia, Elena din Ardeal și alții. Dări de seamă. Flori de-o zi. Ghicitori. — Revista dă numeri de probă gratuit.

CONCURSE.

Nr. 2477 Șc. ex 1922.

Din *Donațiunea Reuniunii învățătorilor români* dela școalele gr. or. române din dieceza Caransebeșului se vor acorda pentru anul școlar 1922/23, 4 stipendii de câte 150 Lei, la fiii sau fice de învățători sau învățătoare, sau la orfanii de ai acestora, de religiunea gr. or. română din dieceza Caransebeșului, cari sunt avizați la ajutor și vor dovedi purtarea exemplară și calculi buni din studii, la școale secundare, industriale, militare, având întâetate fiii și ficele membrilor Reuniunii donatoare.

Doritorii de a obține aceste stipendii, au să subștearnă Consistoriului Diecezan până la 15/28 August a. c. următoarele documente originale sau în copii autentice:

1. Estras de botez.
2. Certificat școlar de pe anul 1921/22.
3. Atestat dela oficiul parohial, prin care să se dovedească, că petentul sau petenta este fiu sau fiică de învățător sau învățătoare, de religiunea gr. or. română din dieceza Caransebeșului și în fine
4. Atestat dela primăria comunală despre starea materială a părinților.

Preferiți vor fi cei ce să înscriu la Institutul pedagogic diecezan din loc. Petițiunile intrate după termin sau ne-adjustate cu toate documentele înșirate mai sus, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922.

2—3

Filaret Musta m. p.
Arhieru, vicariu episcopesc

Nr. 2476 Șc. ex 1922.

Pentru conferirea unei burse de 300 Lei pe anul școlar 1922/23 din *Fundațiunea C. Tismănarin* se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Foaiă diecezană.

Petenții au să dovedească cu acte autentice, că:

1. Sunt Români de rel. gr. or. și aparțin dieceze noastre.
2. Sunt lipsiți de mijloace.

3. Au terminat cu succes anul școlar 1921/22.

La acordarea acestei burse vor fi considerați în prima linie cei înrudiți cu fondatorul.

Petițiunile întrate după termen nu se iau în considerare.

Caransebeș, din ședința consistorială școlară ținută în 11/24 Iulie 1922.

2—3

Filaret Musta m. p.

Arhiepiscop, vicariu episcopesc.

Dela „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, Sibiu.

Pentru cinstea noastră națională.

Ungurii au ținut să eternizeze la Mirislău nu departe de Aiud în Transilvania locul înfrângerii lui Mihai Viteazul printr'un monument comemorativ. Foarte bine! era dreptul lor.

Iată pentru ce ne bucurăm din toată inima, văzând că „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ cu reședința în Sibiu, dar cu ramificații întinse în țara întreagă, prevede în programul marelui loterii organizată în scopuri culturale naționale, cu autorizarea autorităților în drept, înălțarea mai multor monumente comemorative Mihai Viteazul.

Astfel ar fi un monument la Șelimbăr, lângă Sibiu, unde marele voevod a înfrânt puterea semețului principe ardelean Andrei Batori, după care biruința a urmat cea dintâi înfăptuire a idealului național în 1599. Alt monument ar fi capela proiectată pe câmpia Turzii, unde, doi ani mai târziu, a fost ucis mișelește eroul nostru, pentru că în această capelă an de an să se facă, la data morții lui, serbări de pomenire creștinească și românească întru amintirea lui. Al treilea în sfârșit, și cel mai important ar fi cel dela Alba-Iulia, care voeste să eternizeze întrarea triumfală a lui Mihai în Belgradul de pe vremuri, ca cel dintâi domn al tuturor Românilor. Dacă ungurii se delectează privind monumentul dela Mirislău, noi va trebui să cugetăm la datoriile uriașe ce ne revin, ca elementului conducător al acestei țări, înfățișându-ne această intrare triumfală a lui Mihai Viteazul, întru întimpinarea căruia eșise, cu cheile cetății în mână, însuși episcopul romano-catolic din Alba-Iulia G. Napragyi.

E deci datoria națională primordială să ajutăm „Asociațiunea“ din Sibiu la înfăptuirea acestor mari probleme. Biletele dela loteria „Asociațiunii“ sunt de vânzare la toate băncile, la toate administrațiile de plasă, la primăriile comunale, la direcțiunile școalelor secundare, etc. etc.

AVIZ.

La școala superioară de comerț (grad II) de stat din Orșova în anul școlar 1922/23 se primesc în clasa I-a 40, în a II-a 40, în a III-a 40 de elevi. Elevii diligenți vor primi burse. La înscriere se primesc elevi cu 4 clase secundare. Înscrierile se fac dela 1—10 Septembrie 1922.

Director:

3—3

Enache Țepeneag.

Ad. Nr. 55/1922—23.

Aviz școlar.

Direcțiunea școlii civile (medie) pentru fete din Caransebeș avizează pe cei interesați:

1.) *Examenele de corigență* se vor ține în 31 August dela oarele 9 începând. Țin a face atente elevele interesate la comunicatul (: în această cauză:) liceului „Traian Doda“ din Loc apărut în „Foaia Diecezană“ Nr. 29 a. c. și în „Făclia“ Nr. 16. Tot aceleași norme sunt în vigoare și pentru școalele civile.

2.) *Examenle de primire* dau elevele cari au terminat 4 clase primare și voesc a continua învățământul lor în școala civilă. Aceste examene se dau la 31 August începând la oarele 3 (15.) p. m. din Limba română și matematică în scris și verbal din materia claselor primare.

3.) *Înscrierile* se vor face dela 4—8. Septembrie a. m. începând la ora 9 dimineața. La înscriere elevele se prezintă cu părinții lor (tutorii), aducând cu sine:

- a.) certificatul școlar din anul de pe urmă.
- b.) extrasul de naștere.
- c.) certificatul de revaccinare.

Elevele române aduc la înscriere și extrasul de botez din partea parohiei unde eleva a fost botezată (ord. 22964 v./1921 Secr. General Cluj.)

4.) La înscriere se plătesc următoarele taxe: Taxă pentru fondul de pensie 12 Lei.

- „ „ mijloace de învățământ și mobilier 10 Lei.
- „ „ anuarul școlar 10 Lei.
- „ „ fondul disponibil al școlii 5 L.
- „ „ bibliotecă 5 Lei.
- „ „ fondul de excursiune 4 Lei.
- „ „ ajutorarea elevilor sărace 2 L.
- „ „ cerneală 2 Lei.
- „ „ școlară anuală pentru didactru 50 Lei.

În total 100 Lei.

Sunt scutite:

a.) de drept, de didactru și de taxele de înscriere fetele orfane după cei căzuți în războiul mondial pentru unitatea neamului, dacă sunt promovate;

b.) tot asemenea sunt scutite de didactru, de drept, și fetele membrilor corpului didactic (învățătoresc);

c.) elevele sărace și meritoase dacă la înscriere își prezintă cererile adresate „Direcțiunii Regionale a învățământului secundar — Timișoara“ și dovedesc prin acte autentice motivele pe baza cărora își cer scutirea.

5.) În 9 Septembrie Chemarea Duhului sfânt și deschiderea festivă a anului școlar.

6.) În 11 Septembrie la oarele 8 încep cursurile.

Observare: Examene particulare în viitor nu pot da, de cât numai elevele cari la începutul anului școlar se înscriu la acea școală unde doresc a trece examenul, în care scop își prezintă cererea cel târziu până la 15 Octombrie a. c.

I. Ionescu
director

Rugare. On. Dni preoți sunt rugați a aduce aceste la cunoștință celor interesați, în biserică sau pe altă cale potrivită.

Publicare

dela Cercul Studenților Bănățeni.

Studentele și studenții bănățeni dela facultățile din țară și străinătate, lipsiți de mijloace materiale și harnici, cari doresc să beneficieze de bursă din fondul Cercului Studenților Bănățeni, sunt rugați a-și înainta cererile la adresa Dlui Vichente Ardelean, președintele Cercului (Cluj, Prefectura, Birou! Voluntarilor) și aceasta până cel mai târziu la 15 August a. c. Se vor distribui: 1 bursă întreagă de lei 2500 și 3 mici a 1500 lei. Solicitorii vor anexa certificatul de studii și de paupertate.

Asemenea și comunele, casele naționale, bibliotecile populare din Banat, cari au nevoie de cărți pentru popor, își vor înainta petițiile la adresa și până la data de mai sus.

Nr. 2552 Șc. ex 1922

Aviz școlar,

pentru primirea elevilor Școlii normale din Caransebeș în Internatul pedagogic diecezan.

Pentru anul școlar 1922/23 se vor prim în Internatul diecezan de pe lângă școala normală din loc 60 elevi solvenți cu taxa de întreținere anuală de 2000 (douămii) Lei. Aceasta taxă se va plăti în 5 rate egale anticipative, eventual în rate lunare.

Elevii interniști sunt obligați a plăti această taxă indiferent dacă sunt bursieri sau nu. Intrucât primesc bursă aceasta li-se va plăti lor.

Toți elevii la înțrarea lor în internat vor aduce cu sine următoarele alimente în naturalii:

- 1) 100 Kigr. grâu
- 2) 100 „ cartofi
- 3) 10 „ unsoare
- 4) 20 „ fasole
- 5) 50 de ouă

Intrucât elevii nu vor aduce aceste alimente din orice motive, sunt obligați a plăti la înțrarea lor în internat în bani echivalentul lor după prețul pieții din Caransebeș.

Toți elevii la înțrarea lor în internat vor aduce cu sine:

- 1) 4 cămeși, tot atâtea izmene.
- 2) 6, bățiste, 4 perechi de ciorapi și obiele.
- 3) saltea, plapomă, pernă precum și toată rufăria de pat în număr suficient pentru schimb.
- 4) 3 ștergare și 2 perechi de ghete.

Fiecare elev va depune la înțrarea sa în internat o cauțiune de 25 Lei, pentru stricăciunile ce eventual ar face la Internat.

Cererile de primire în Internat vor fi înaintate Consistorului diecezan prin Direcțiunea Școlii normale până la 7/20 August a. c.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu

CONCURS.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de învățători la școalele confesionale ort. române din **Bucovet și Sarazani**, protopresbiteratul Făgetului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foaia diecezană.

Emolumentele sunt:

I. Bucovăț.

1. Salar în bani gata 232 Lei.
2. Pentru conferințe și adunare generală 40 Lei.
3. Pentru scripturistică 16 Lei.
4. Pentru lemne pe seama învățătorului 40 Lei.
5. 9 Hl. grâu și 9 Hl. cucuruz în natură.
6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 Leu, cu liturgie 2 Lei.
7. 2 jughere livadă, după care alesul va plăti dările.
8. Locuință liberă cu grădină de un jugăr.

II. Sarazani.

1. Salar în bani gata 300 Lei.
  2. Pentru conferințe și adunare generală 50 Lei.
  3. Pentru purtarea agendelor scripturistice a comitetului și sinodului parohial și pentru facerea șocțiilor bisericii și a cultului 50 Lei.
  4. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădină de 1 jugăr.
  5. Dela înmormântări 3 Lei, iar cu liturgie 5 Lei.
- Întregirea de salar fundamental și gradațiuni este asigurată din partea statului.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoralul în și afară de sf. biserică, a instrua elevii și elevele de școală în toate cântările bisericesti și a-i conduce la sf. biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în termenul deschis, la oficiul protopresbiterat ort. român al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică a respectivei comune spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii.

Făget în 11 Iulie 1922.

3-3

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: **Sebastian Olariu** protopresbiter tractual.